

РЕЦЕНЗІЯ

на монографію Вісьтак-Посівнич О.І.

Суспільно-географічні дослідження українських вчених Галичини у міжвоєнний період 1919-1939 рр.: монографія: Львів: Література та мистецтво. 2023. 208 с.

Проблема розвитку суспільної географії на етапі глибокого вивчення вітчизняними вченими. Можна констатувати що відбулися якісні зміни у цьому напрямку. Однак цікавим залишається питання критичного аналізу постатей географів, які працювали на теренах різних країн, а географія України була у центрі їх досліджень, тобто виокремити певні ідеологічні навантаження через сучасні погляди. Тож монографія Вісьтак-Посівнич О.І. на тему: «Суспільно-географічні дослідження українських вчених Галичини у міжвоєнний період 1919-1939 рр.» є актуальною та виносить на поверхню глибинну проблематику, пов'язану із розвитком суспільної географії Галичини у 1920-1930 роках, куди в цей період внаслідок специфічних умов перемістився центр української географічної думки.

Майже довершеною видається концепція наукового дослідження, що зумовила його вимірною побудовою, поділ на шість узгоджених розділи. У першому з них авторка розглядає теоретико-методологічні та науково-інформаційні основи дослідження. Обґрунтовує значення теоретичних і методологічних засад дослідження розвитку української географії через призму принципової схеми історико-географічних студій та системи методів при якісній джерельній базі досліджень.

Другий розділ присвячений вивченню суспільно-географічних завдань у контексті системи дослідження метатеоретичних проблем та теорії регіоналізації.

У третьому розділі здійснено глибокий системний аналіз політико-географічних та геополітичних досліджень. Так, авторка розмірковує над обґрунтуванням політико-географічного положення, національної території та геополітичного місця України у концепціях про велесторінне господарство країни. За її слушною оцінкою вони були пов'язані з фундаментальним тоді викликом – географічного обґрунтування створення української національної соборної і незалежної держави.

Четвертий розділ монографії роботи концентрується на демо - й етногеографічних студіях, де авторка розкрила головні риси демографічної ситуації (зокрема динаміки, міграції, національного складу, розселення, проблем геоурбаністики та демографічного картографування.)

П'ятий розділ монографії повно та всебічно відображає виклики, пов'язані з економіко-географічних проблем і підходи до яких приклалися особливо економісти (В. Тимошенко, В. Садовський, Й. Шимонович та ін.). більшість праць міжвоєнний період присвячені географії промисловості та сільського господарства з галузево-статистичних позицій (В. Іваніс, Р. Димінський, Й. Шимонович, І. Феценко-Чопівський, Є. Храпливий). Не лише важливим вбачається у дослідженні факторів розміщення, а також таких напрямків як антропогеографічний, галузево-статистичний та соціальний.

Закінчується монографія О. Вісьтак-Посівнич розглядом суспільно-географічного країно – і краєзнавства. Визначено, що більшість творів було присвячено Україні (В. Кубійович, В. Геренович, О. Степанів, І. Тесля, С. Яблонська, О. Кисілявська та ін.).

Можна визначити безумовно, що перед нами перша монографія історико-географічного характеру щодо систем проблем наукового дослідження антропогеографії в Галичині у міжвоєнний (1919-1939 рр.) період. Незважаючи на суспільні процеси у советській Україні, географічне ядро суспільної географії діяло на Заході України.

Щодо стилістики дослідження то воно є науковою. Заслуговує на увагу, логіка викладу матеріалу, а також самостійні висновки до кожного розділу, які ґрунтуються на власних глибоких і нестандартних переконаннях.

Не можна обійти увагою кількість досліджених джерел О. Вісьтак-Посівнич джерел (344), що вочевидь позитивно відобразилося на якості наукової праці та її результати.

З огляду на вищевикладене, є підстави зробити загальний висновок про те, монографія О. Вісьтак-Посівнич може бути охарактеризована як завершена, комплексна наукова робота, в якій закладено теоретичне підґрунтя для вирішення проблем історії географії.

В.о. завідувача кафедри туризму
Кандидат географічних наук, доцент
кафедри географії України і туризму
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка

Ярослав МАРИНЯК